

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

ПОПОВИЧ Дарія Володимирівна

доцент, кандидат економічних наук

доцент кафедри фінансового менеджменту

Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6158-444X>

ПИЛАТ Марта Віталіївна

здобувач освітнього рівня «бакалавр»

Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2979-978X>

Анотація. У статті обґрунтовано сутність фінансової безпеки страхового ринку, досліджено основні її складові та виявлено ряд ключових загроз страховому ринку України в умовах дії воєнного стану. Проведено оцінку функціонування та адаптації національного страхового ринку до умов воєнного стану та проаналізовано показники стану його фінансової безпеки. Також виявлено перспективи забезпечення фінансової безпеки страхового ринку України в умовах дії воєнного стану за умов реалізації чинників негативного та позитивного впливу.

Ключові слова: фінансова безпека, страховий ринок, воєнний стан.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення наша держава постала перед викликами, пов'язаними зі збройною агресією росії та, як наслідок, масштабними загрозами для економічної безпеки в цілому. Питання дослідження фінансової стійкості та безпеки страхового ринку набуває особливо актуального значення, адже функціонування страхового сектору є важливим аспектом забезпечення економічної стабільності та захисту громадян і бізнесу, а також їх фінансових інтересів у період дії воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питань фінансової безпеки страхового ринку присвячено наукові праці

І. Баришевської, Л. Богріновцевої, О. Бондарука., О. Гаманкової, О. Ключки, О. Мельник, А. Полторак, Н. Ситник та інших вчених. Фінансова безпека страхового ринку розглядається цими вченими як частина фінансової безпеки держави, а також фінансово-економічної стабільності розвитку як страхового ринку, так і діяльності страхових організацій.

Метою статті є визначення ролі страхового ринку у забезпеченні фінансової безпеки держави, оцінка функціонування та адаптації страхового ринку до умов воєнного стану, а також виявлення чинників забезпечення фінансової безпеки національного страхового ринку в умовах воєнних

викликів.

Виклад основних результатів.

Фінансова безпека – одне з головних завдань будь-якої держави, що є запорукою захищеності її інтересів у фінансовій сфері, яка включає банківську, боргову, грошово-кредитну, валютну та сферу небанківського фінансового сектору. Загалом фінансова безпека держави гарантує економічну стійкість та раціональне використання її фінансових ресурсів. Невід’ємною складовою фінансової безпеки держави є фінансова безпека її фінансового небанківського сектору, яка включає в себе безпеку страхового ринку [1].

У сучасному світі необхідність ефективного та безпечного функціонування страхового ринку зумовлена його багатограним впливом на економіку держави, її соціально-економічний розвиток та захист населення. В умовах повномасштабного вторгнення росії на територію нашої держави спостерігаємо суттєву зміну обсягів макроекономічних показників та, як наслідок, зростання загроз фінансовій безпеці України.

Впродовж останніх років національний страховий ринок пережив доволі важкий період, сповнений викликів та загроз. Пандемія COVID-19 з жорсткими карантинними обмеженнями, повномасштабна військова агресія росії у 2022 році, руйнівні процеси в економіці у результаті цих подій негативно вплинули на його розвиток.

Під поняттям фінансова безпека страхового ринку варто розуміти спроможність протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам. Без забезпечення належного рівня фінансової безпеки страхового ринку неможливим є дієвий захист суб’єктів економічних відносин від потенційних загроз та ризиків, які стають все сильнішими у період воєнного

стану. Фінансова безпека страхового ринку є важливим складником у структурі фінансової безпеки країни загалом.

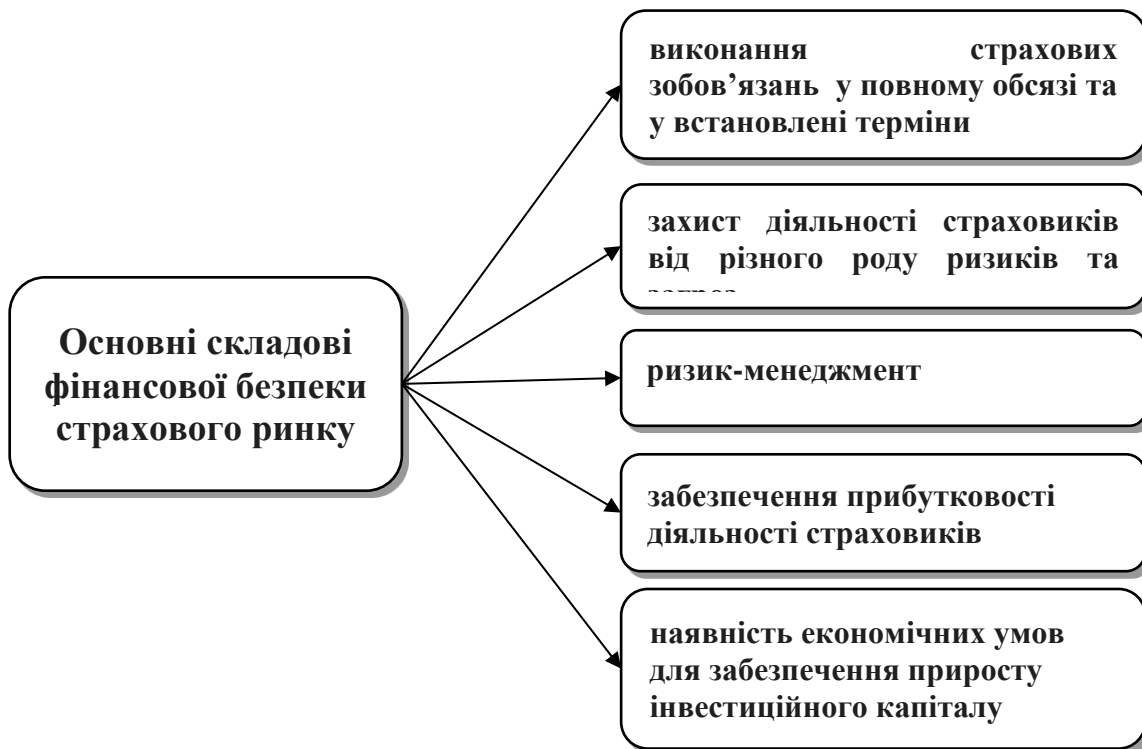
Отже, фінансова безпека страхового ринку – це стан, при якому страхові компанії мають достатню кількість ресурсів для виконання своїх зобов’язань перед страхувальниками та ефективного функціонування у разі непередбачуваних подій. Фінансова безпека страхового ринку підвищує стійкість економіки до ризиків, знижує навантаження на бюджет, забезпечує прибутковість та стабільність страхових компаній та гарантує страхувальникам отриманням страхових виплат у разі настання страхового випадку [1].

Основні складові фінансової безпеки страхового ринку представлені на рис. 1.

Ідентифікація загроз, які виникають на сьогоднішній день у процесі функціонування страхового ринку, є надзвичайно важливою для забезпечення його фінансової безпеки. З лютого 2022 року страховий ринок України переживає особливо складний період, оскільки до вже наявних ризиків додалися нові, пов’язані з воєнним станом на території України. У процесі дослідження нами виявлено ряд ключових загроз страховому ринку України в умовах дії воєнного стану (рис. 2).

Також у науковій літературі виділяють два види ризиків щодо функціонування страхового ринку: внутрішні та зовнішні. Внутрішні ризики спричинені через неефективність фінансового менеджменту в страхових компаніях. У цілому до внутрішніх загроз можемо віднести: недієву фінансово-економічну політику суб’єктів ринку страхових послуг, недбальство, похибки, недостатній нагляд за збереженням фінансової інформації, незбалансованість страхового портфеля та шахрайські дії суб’єктів страхового ринку. Зовнішніми

загрозами, у свою чергу, варто вважати законодавства у страховому секторі, інтернаціоналізацію та глобалізацію відтік капіталу за кордон та світового ринку страхових послуг, нестабільність зовнішнього середовища недосконалий рівень вітчизняного [2].

Рис. 1. Основні складові фінансової безпеки страхового ринку
Джерело: складено на основі [1]

Рис. 2. Ключові загрози страховому ринку України в умовах дії воєнного стану
Джерело: розроблено авторами

Таким чином, страхові компанії підпадають під деструктивний вплив ризиків, які можуть загрожувати їх платоспроможності та відповідно спричинити негативні наслідки для споживачів страхових послуг. Забезпечення оптимального стану фінансової безпеки страхового ринку сприятиме зміцненню фінансової безпеки держави в цілому в умовах глобалізації та функціонування на міжнародному ринку. Оптимальний стан фінансової безпеки страхового ринку України характеризується ефективністю та стабільністю страхових компаній, захищеністю інтересів страховиків у фінансовій сфері, достатністю фінансових ресурсів, конкурентоспроможністю та фінансовою незалежністю, а також

збалансованістю системи фінансових показників та інструментів [3].

Отже, функціонування страхового ринку на сьогоднішній день залежить від багатьох факторів. Особливе місце серед них посідає запровадження воєнного стану на території нашої держави. Війна спричинила значні ризики та виклики для страхового сектору, що потребує ретельної оцінки його адаптації до воєнних реалій.

Перш за все, оцінка кількості страхових компаній є одним з елементів у забезпеченні фінансової безпеки страхового ринку. Загалом динаміка кількості страховиків допомагає зрозуміти структуру та стійкість ринку у сучасних умовах (рис. 3).

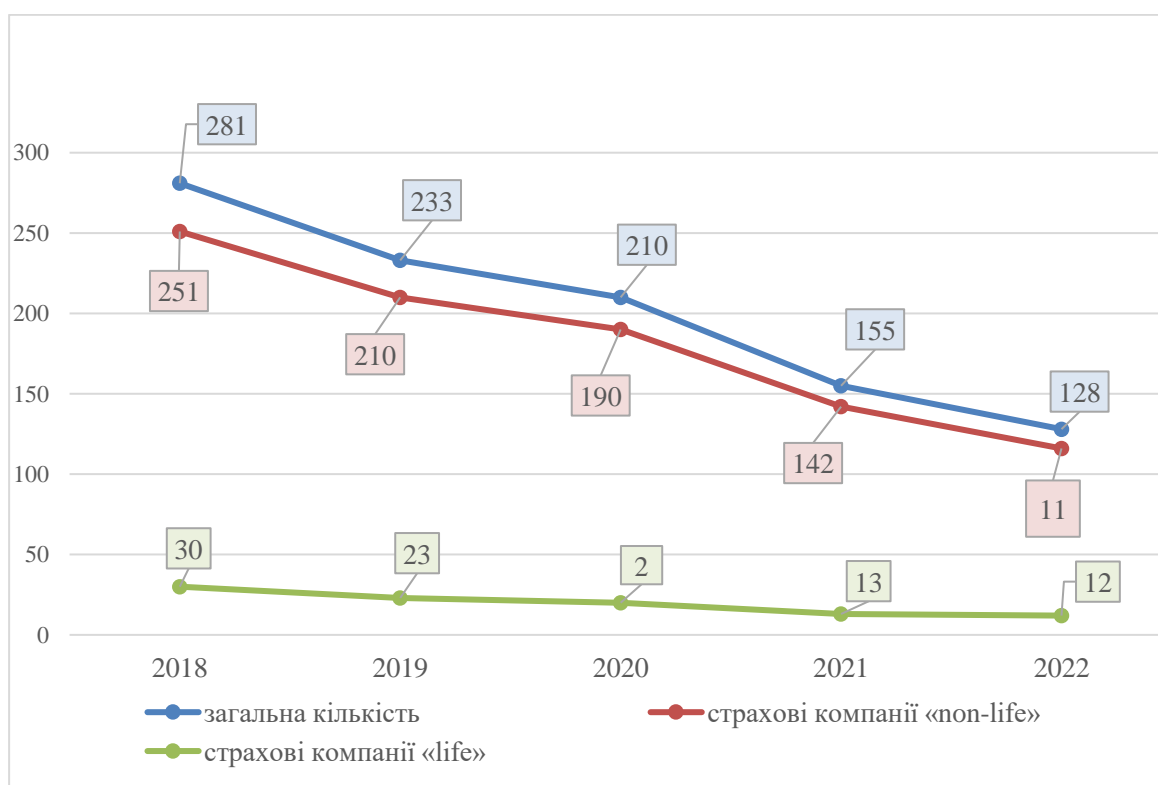

Рис. 3. Динаміка кількості страхових компаній в Україні у 2018-2022 рр.

Джерело: розраховано на основі [4]

Можемо зробити висновок, що кількість страхових компаній має тенденцію до скорочення. Загальна кількість страхових компаній станом на

31.12.2022 р. становила 128, у тому числі страхових компаній «life» (страхові компанії, що здійснюють страхування життя) – 12 компаній, страхових компаній

«non-life» (страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя) – 116 компаній. Причинами такої тенденції є внутрішні кризові явища, політична нестабільність, збройна агресія росії проти України та невиконання вимог щодо капіталізації з боку українських страховиків. Страховим компаніям доволі важко протистояти новим викликам та загрозам, які виникають з кожним днем.

Питома вага страхових компаній «life» у загальній структурі страховиків є доволі незначною і коливається в межах від 8,4% у 2021 році до 10,7% у 2018 році, що є найвищим показником впродовж 2018-2022 рр. Варто зазначити, що загалом такі тенденції в певній мірі притаманні і розвиненим страховим ринкам, коли у загальній структурі страховиків переважають страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя («non-life»). Проте на українському страховому ринку негативна динаміка кількості страхових компаній «life» за темпами зменшення переважає аналогічний показник страхових компаній «non-life».

Загалом, характерною рисою страхового ринку України є те, що він практично на понад 90% складається зі страхових компаній «non-life». Об'єктивною причиною пояснення такого стану розвитку страхування життя є те, що населення країни не має вільних коштів для укладання договорів страхування життя та довіри до страхової системи в цілому. До того ж, ситуація загострилася у 2022 році, коли українське суспільство постало перед масштабними воєнними загрозами. На жаль, можемо прогнозувати, що ситуація на найближчу перспективу не має підстав для покращення, адже, окрім економічної кризи, цілком очевидно, що нашу країну

очікує також масштабна демографічна криза.

Якщо окремо проаналізувати тенденції «воєнного» 2022 року, то кількість страховиків продовжувала скорочуватися. Основними причинами виходу компаній з ринку стало суттєве погіршення їх фінансового стану. Через війну страховики в Україні не могли укладати договори перестрахування з іноземними партнерами, а лідери глобального ринку були не готові надавати послуги в Україні. Якись компанії не змогли надавати страхові послуги на територіях, на яких йшли бої, або на тимчасово окупованих територіях. Так само, як деякі міжнародні корпорації в цей рік рівня McDonald's призупинили роботу в Україні. Попередньо пандемія COVID-19 теж загалом сприяла зниженню ділової активності і, як наслідок, зменшенню кількості укладених договорів страхування та отриманих страхових премій.

Вагомими індикаторами оцінки функціонування страхового ринку є показники страхових премій та виплат. Аналіз даних показників дозволяє оцінити обсяги та динаміку страхового ринку, проаналізувати рівень проникнення страхування в країні та дати оцінку ефективності роботи страхових компаній. Динаміку обсягу валових страхових премій, валових страхових виплат та рівня валових виплат у 2018-2022 рр. зображено на рис. 4.

У 2022 році у порівнянні з 2021 роком на 10 046,2 млн грн (-20,2%) зменшився обсяг надходжень валових страхових премій. Варто зазначити, що вперше за останні п'ять років у 2022 році спостерігаємо негативну динаміку рівня валових страхових виплат, які впродовж 2018-2021 рр. демонстрували стійке зростання, що давало певні підстави для оптимізму як щодо ефективного розвитку

національного страхового ринку, так і до зростання ролі страхового захисту у суспільстві.

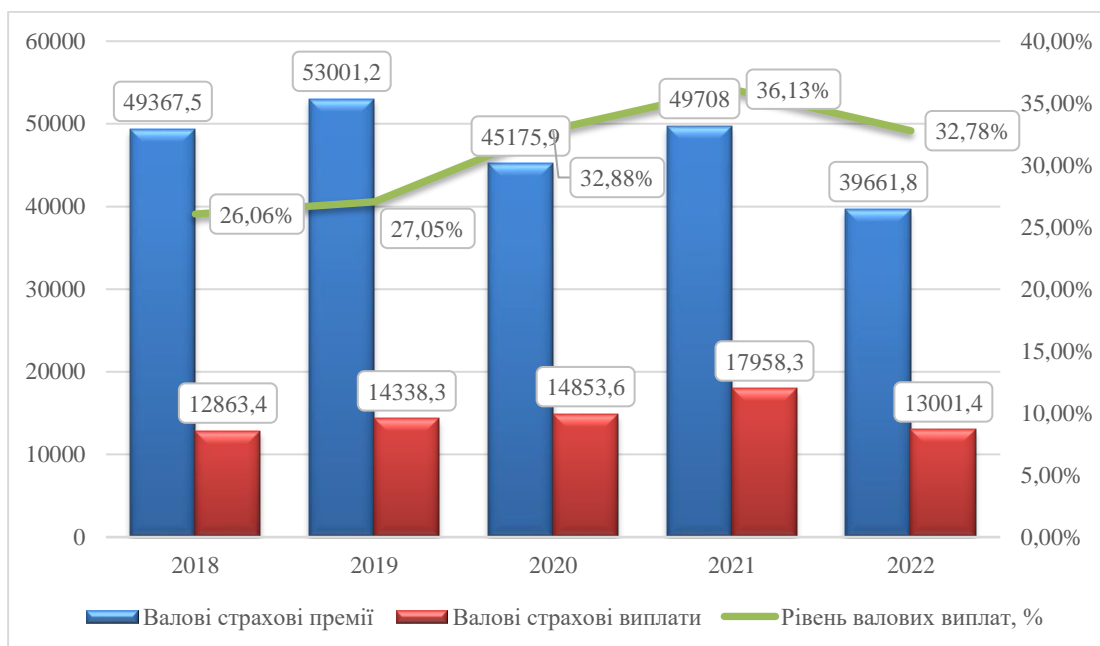

Рис. 4. Динаміка обсягу валових страхових премій, валових страхових виплат та рівня валових виплат у 2018-2022 рр., млн грн
Джерело: розраховано на основі [4]

Оцінка показників обсягу розподілено ризику. Проаналізуємо перестраховальних операцій є досить динаміку показників обсягу важливою для забезпечення фінансової перестраховальних операцій у 2018-2022 безпеки страхового ринку та допомагає проаналізувати наскільки ефективно рр. (рис. 5).

Рис. 5. Динаміка показників обсягу перестраховальних операцій у 2018-2022 рр., млн грн
Джерело: розраховано на основі [4]

Загалом тенденції 2018-2019 рр. свідчать про активну передачу ризиків на перестраховання в межах національного страхового ринку. Натомість у 2020-2022 рр. обсяг таких операцій значно скоротився, оскільки зросли вимоги до платоспроможності страховиків, різко зменшилась їх загальна кількість, що ускладнило, а інколи і унеможливило прийняття ризиків на перестраховання національними страховими компаніями. До того ж, до 2022 року простежувалася стійка позитивна тенденція щодо передачі ризиків у перестраховання нерезидентам.

Для аналізу фінансової безпеки страхового ринку виокремлено наступні індикатори: показник проникнення страхування; показник щільності страхування; частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій; рівень страхових виплат, частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам та частка надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній у

загальному обсязі надходжень страхових премій (крім страхування життя) [5].

Процес аналізу рівня фінансової безпеки страхового ринку складається з трьох послідовних етапів [6]:

- Перший етап – визначення показників (індикаторів), що складають фінансову безпеку. На даному етапі варто розглянути критерії оцінки рівня фінансової безпеки страхового ринку.

- Другий етап – оцінка кожного індикатора фінансової безпеки страхового ринку. На цьому етапі проводиться детальний аналіз та розрахунки показників фінансової безпеки страхового ринку.

- Третій етап – визначення рівня фінансової безпеки страхового ринку. Даний етап передбачає формування висновків про стан фінансової безпеки.

Показники стану фінансової безпеки страхового ринку України протягом 2018-2022 рр. подано у табл. 1 та зображено графічно на рис. 6.

Таблиця 1

Аналіз показників стану фінансової безпеки страхового ринку України протягом 2018-2022 рр.

№	Показник	Порогове значення	Рік				
			2018	2019	2020	2021	2022
1	Показник проникнення страхування, %	1-8	1,39	1,33	1,08	0,91	0,76
2	Показник щільності страхування, дол. США *	Не менше 140	42,3	53,4	38,4	44,3	31,9
3	Частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій, %	Не менше 30	7,91	8,72	11,11	11,83	12,13
4	Рівень страхових виплат, %	Не менше 30	26,06	27,05	32,88	36,13	32,78
5	Частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам, %	Не більше 25	6,07	6,22	8,09	9,86	7,83
6	Частка надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній у загальному обсязі надходжень страхових премій (крім страхування життя), %	10-30	15,0	13,9	17,9	20,3	24,3

*для розрахунків використані дані щодо чисельності населення за 2018-2021 рр. без врахування тимчасово окупованих територій (АР Крим, частини Донецької та Луганської областей); дані щодо чисельності населення у 2022 р. – з врахуванням міграційних потоків, що пов'язані з повномасштабним вторгненням росії

Джерело: розраховано на основі [4], [7], [8], [9], [10]

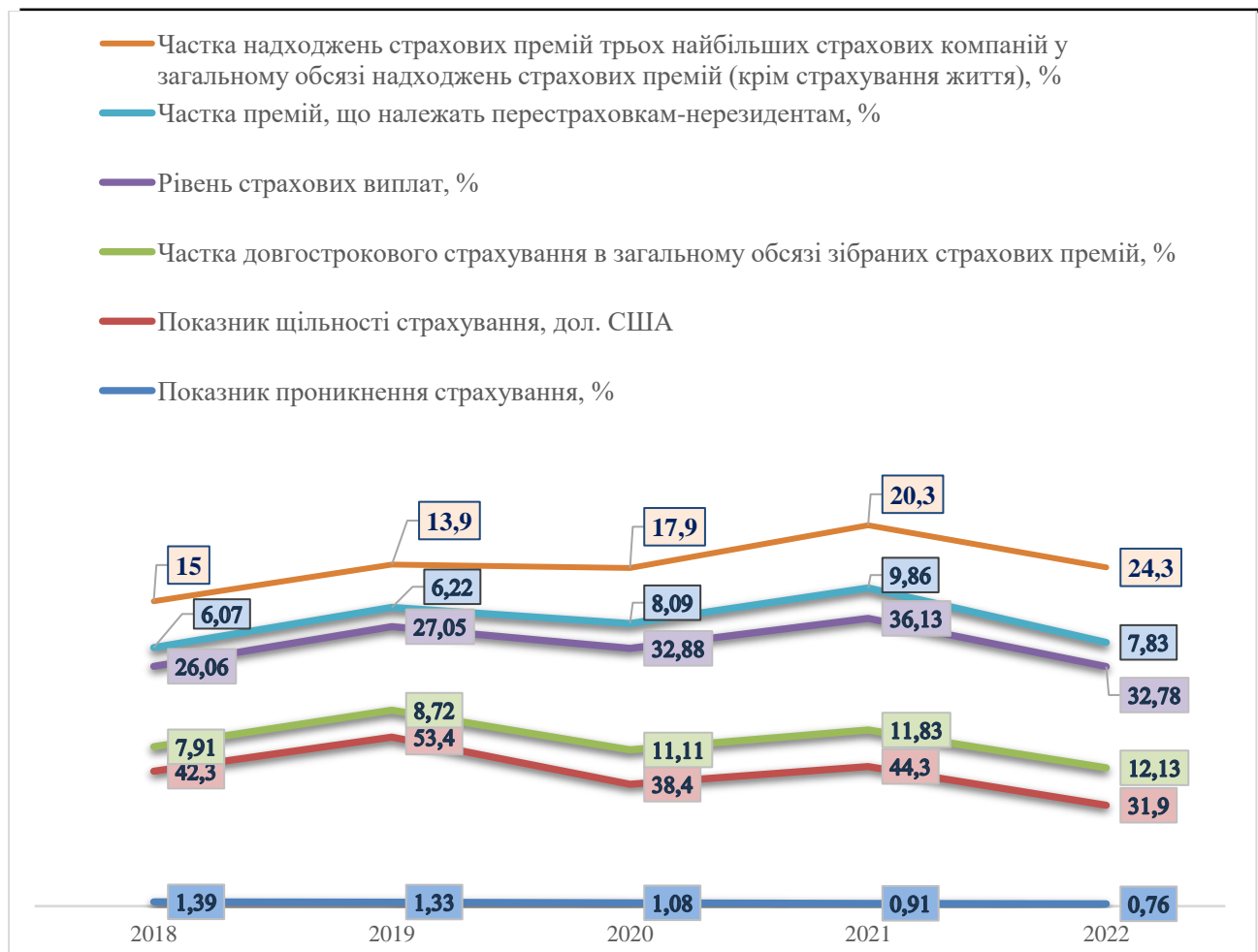

Рис. 6. Динаміка показників стану фінансової безпеки страхового ринку України протягом 2018-2022 рр.

Джерело: розраховано на основі [4], [7], [8], [9], [10]

Одним із ключових показників стану розвитку страхового ринку є показник проникнення, який визначається як співвідношення обсягу страхових премій до ВВП. Дані табл. 1 свідчать, що в Україні ринок страхування є незначним за обсягом активів та за рівнем споживання страхових послуг. Показник проникнення у 2022 р. становить 0,76%, спостерігається тенденція до скорочення його значення протягом 2018-2022 рр.

За значенням показника проникнення страхування можемо визначити рівень фінансової безпеки як незадовільний, так як у розвинутих країнах даний показник складає в середньому від 3 до 8% від валового внутрішнього продукту. Низька частка страхових премій у ВВП та

негативна тенденція у динаміці характеризує низький рівень розвитку національного страхового ринку.

Проаналізувавши динаміку індикатора «щільність страхування», можемо зазначити, що у 2019 році він зріс на 11,1 дол. США порівняно з попереднім роком (найбільше значення за 2018-2022 рр.). Проте, вже у 2020 р. спостерігаємо негативну тенденцію, яка, в першу чергу, була зумовлена впливом пандемії COVID 19. У 2022 році цей показник суттєво зменшився (на 12,4 дол. США порівняно з попереднім роком), що, в першу чергу, зумовлено повномасштабною війною з росією. Загалом протягом 2018-2022 рр. показник щільності страхування не відповідав пороговому значенню у

країнах з ринковою економікою.

Наступний індикатор – частка довгострокового страхування у загальному обсязі зібраних страхових премій. Страхування життя відіграє важливу роль у системі економіки та соціального захисту населення розвинених країн. Проаналізувавши дані та динаміку показника частки довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій, можемо зробити висновок, що дана частка є критично низькою. Порогове значення цього індикатора повинно сягати не менше 30%, проте на національному страховому ринку можемо простежити значення даного індикатора від 7,91% до 12,13%.

Рівень страхових виплат вважається оптимальним при значенні показника не менше 30%. У 2018-2019 рр. даний показник не досягав порогового значення. Проте протягом 2020-2022 рр. показник цього індикатора значно зріс та досягнув оптимального значення. На основі проведеного аналізу можемо зробити висновок про зростання «реального» страхування у структурі страхових

послуг.

Неможливо не приділити увагу аналізу частки премій, що належать перестраховкам-нерезидентам, при дослідженні фінансової безпеки страхового ринку. У 2018-2022 рр. даний показник залишався у межах оптимального значення.

На основі аналізу показника частки надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній у загальному обсязі надходжень страхових премій (крім страхування життя) можемо констатувати про зростання монополізації страхового ринку.

Враховуючи європейський вектор розвитку нашої держави, важливо також порівняти рівень проникнення страхування в Україні з європейськими країнами (рис. 7). Можемо зробити висновок, що в Україні рівень проникнення страхового ринку дуже низький, порівняно із даними цього показника у європейських країнах, що потребує вжиття цілого ряду заходів, як з боку всіх учасників ринку, так і держави в особі Національного банку України як регулятора ринку.

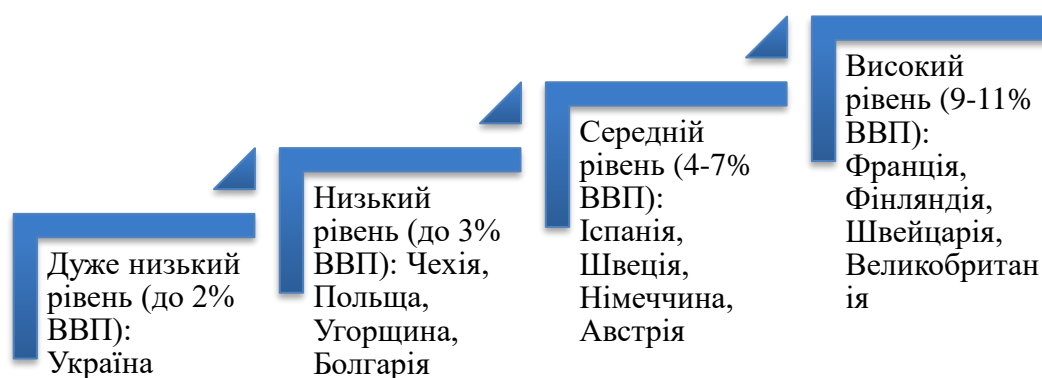

Рис. 7. Дані за показниками проникнення страхового ринку окремих європейських країн та страхового ринку України
Джерело: складено на основі [11]

Перед страховим ринком України на сьогодні стоїть завдання ефективно адаптуватись до викликів сьогодення – активної фази військових дій на території держави, масштабної економічної та демографічної кризи, а також високої соціальної напруги у суспільстві.

Важлива роль щодо забезпечення фінансової безпеки страхового ринку в умовах воєнного стану відведена Національному банку України. НБУ надав низку регуляторних послаблень страховикам. На час дії воєнного стану за окремі порушення, що виникли через військові дії, зокрема недотримання нормативів, не застосовуються заходи впливу. Також продовжено строки для приведення страховими компаніями своєї діяльності у відповідність до регуляторних вимог. НБУ також продовжив строки подання інформації й плану заходів для виконання його рекомендацій як Регулятора за результатами інспекційних перевірок. Для обмеження впливу резидентів росії на діяльність українського фінансового ринку їм заборонено брати участь в управлінні страховими компаніями.

Зауважимо, що від початку повномасштабної війни окремі страховики стикаються зі значними проблемами у своїй діяльності: неможливістю працювати в регіонах, де ведуться активні бойові дії, погіршенням платоспроможності клієнтів, браком персоналу тощо. Потреба перемістити офіси до безпечніших місць також стала викликом для страхових компаній, доступ до окремих документів було втрачено. За результатами опитування страховиків-учасників Асоціації «Страховий бізнес» щодо їх діяльності в умовах воєнного стану, стабільно та без проблем продовжують працювати лише 5% страхових компаній, а більша половина хоч і працює на ринку, але стикається з

низкою викликів та проблем [12].

Військові дії, викликані агресією РФ, спричинили значний негативний вплив на всіх без винятку учасників страхового ринку. Громадяни та бізнес втратили величезну кількість об'єктів страхування: приміщень, устаткування, житла, автівок тощо. Падіння рівня життя та доходів, необхідність відновлювати та ремонтувати житло, купувати нову побутову техніку, автомобілі замість знищених або викрадених окупантами потребуватиме великих коштів, що зробить витрати на страхування певною «розкішшю» для українців у повоєнний період. Варто зазначити, що головний наслідок війни та ризик – різке падіння попиту майже на всі види страхування, особливо в сегменті страхування фізичних осіб [13].

Загалом можна виділити такі основні проблеми, які негативно впливають на функціонування страхового ринку та його фінансову безпеку: недоліки у правовому регулюванні; низька мотивація страховиків через обмеження щодо рентабельності страхової діяльності; низька інвестиційна привабливість галузі для потенційних інвесторів, які могли б вкладати кошти у власний капітал страхових компаній; економічна криза та несприятливі явища в економіці України (високий темп інфляції, експансія неконтрольованого іноземного капіталу в страховий сектор тощо); недостатній рівень менеджменту в страхових компаніях; низька платоспроможність населення та недостатній рівень довіри до операторів страхового ринку; політична нестабільність в країні та воєнний стан [14, с. 124].

Враховуючи всю сукупність наявних проблем, пропонуємо спрогнозувати ключовий індикатор фінансової безпеки страхового ринку (показник проникнення страхування) на найближчу перспективу.

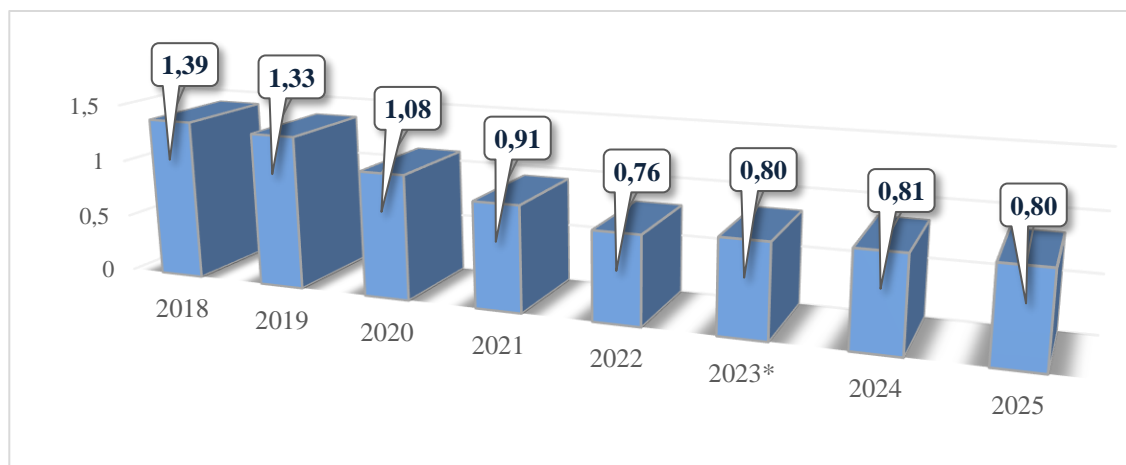

Рис. 8. Показник проникнення страхування та прогноз його динаміки на 2024-2025 рр.

* розраховано на основі оприлюднених даних показника валових страхових премій за 9 місяців та прогнозного їх показника за IV квартал 2023 року і прогнозного обсягу ВВП за 2023 рік
Джерело: складено на основі [4], [7], [14], [15], [16], [17], [18]

У попередній Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року значення даного показника прогнозувалося на рівні 2% у 2025 році, проте в оновленій Стратегії цей параметр не оприлюднюється, оскільки основні зусилля НБУ спрямовані на забезпечення

фінансової стабільності страхового ринку в умовах воєнних викликів. Вважаємо, що необхідно виділити ряд чинників, які будуть визначати фінансову безпеку страхового ринку на найближчу перспективу з врахуванням реалій війни (табл. 2).

Таблиця 2

Чинники, які визначатимуть фінансову безпеку національного страхового ринку в умовах дії воєнного стану

Негативний вплив	Позитивний вплив
Просування лінії фронту на захід та подальша втрата територій	Стабільна оборона та контрнаступальні дії ЗСУ
Зростання обстрілів території нашої держави з боку РФ	Покращення безпекової ситуації (посилення ППО, отримання гарантій безпеки з боку країн-партнерів тощо)
Зростання кількості біженців	Повернення більшості українських громадян з-за кордону
Зменшення фінансової та військової допомоги з боку країн-партнерів	Зростання обсягів фінансової та військової допомоги з боку країн-партнерів
Збільшення інфляційного тиску	Зниження інфляційного тиску
Девальвація національної валюти	Стабільний курс національної валюти
Падіння доходів населення	Зростання доходів населення
Падіння промислового потенціалу	Відновлення промислового потенціалу
Зменшення можливостей експорту української продукції	Зростання можливостей експорту української продукції
«Гальмування» інтеграційних процесів	Посилення інтеграційних процесів

Джерело: складено авторами

На нашу думку, на практиці можливий певний симбіоз реалізації чинників негативного та позитивного впливу, що і визначатиме функціонування та фінансову безпеку страхового ринку України на найближчу перспективу. Враховуючи воєнний стан в Україні необхідно розробити і активно впроваджувати програми страхування воєнних ризиків у найбільш пріоритетних галузях економіки (будівництво, енергетика, сільське господарство), які будуть актуальними і в період післявоєнного відновлення.

Висновки. Підсумовуючи, можна сказати, що стабільне та ефективне функціонування страхового ринку України відіграє ключову роль у підтримці фінансової безпеки держави та є важливим для захисту інтересів населення у цілому. На тлі реалій війни та загальної макроекономічної нестабільності українські страхові компанії все ж протистоять різноманітним викликам та загрозам сучасності, намагаючись забезпечити ефективне функціонування у непередбачуваних та складних економічних обставинах. Фінансова безпека страхового ринку є не лише невід'ємною складовою фінансової безпеки держави в цілому, а також націлена на стабільність, стійкість та економічний розвиток нашої країни.

Фінансова безпека страхового ринку підвищує стійкість економіки до ризиків, знижує навантаження на бюджет, забезпечує прибутковість та стабільність страхових компаній та гарантує страхувальникам отримання страхових виплат у разі настання страхового випадку. В умовах повномасштабного вторгнення росії на територію нашої держави спостерігаємо суттєву зміну обсягів макроекономічних показників та, як наслідок, зростання загроз фінансовій

безпеці України та національному страховому ринку зокрема. У процесі дослідження нами виявлено ряд ключових загроз страховому ринку України в умовах дії воєнного стану (військові дії на території країни, внутрішня та зовнішня міграція населення, падіння попиту на страхові послуги, посилення інфляційного тиску, девальвація національної валюти).

Провівши оцінку функціонування страхового ринку України за 2018-2022 рр., можна констатувати, що відбулося падіння його основних ключових показників. Кількість зареєстрованих страхових компаній постійно скорочувалася, а динаміка кількості укладених договорів страхування, страхових премій і страхових виплат не мала чітких тенденцій і зумовлювалася відповідними інституціональними чинниками, які спонукали до згортання або активізації страхової діяльності впродовж 2018-2021 рр., а за результатами «воєнного» 2022 року спостерігаємо їх різку негативну динаміку. Основними чинниками, що визначали розвиток страхового ринку, були: військові дії в країні, а також загальна економічна та соціальна напруженість; пандемія COVID-19; обмеження платоспроможного попиту з боку кінцевих споживачів послуг (страхувальників) через зниження рівня доходів населення і суб'єктів бізнесу; зниження ліквідності фондового ринку; посилення вимог до платоспроможності та якості активів страховиків.

Аналіз показників стану фінансової безпеки страхового ринку України засвідчив недотримання порогових значень безпеки за ключовими показниками.

В умовах дії воєнного стану НБУ послабив регуляторний вплив на діяльність страхових компаній, які

зіткнулися з широким спектром проблем, що призвело до падіння ключових показників їх діяльності. Враховуючи всю сукупність викликів воєнного часу, нами було досліджено прогнозне значення ключового індикатора фінансової безпеки страхового ринку – показника

проникнення страхування на 2024-2025 рр. В процесі дослідження також було визначено чинники негативного та позитивного впливу, які визначатимуть фінансову безпеку національного страхового ринку в умовах дії воєнного стану.

Список використаної літератури

1. Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. 2023. №4. С. 216-226.
2. Ситник Н. С., Михайлюк М. Я. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. Молодий вчений. 2023. №(5 (117)). С. 169-173.
3. Полторац А. С., Мельник О. І., Баришевська І. В. Фінансова безпека страхового ринку України. Modern Economics. 2021. №28. С. 104-109.
4. Дані наглядової статистики. Показники діяльності страхових компаній. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>.
5. Прокопчук О.Т. Розвиток українського ринку страхових послуг в контексті забезпечення економічної безпеки країни. Збірник праць Уманського національного університету садівництва. Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: Видавництво «Сочінський М. М.». 2019, Вип. 94. Ч. 2: Економічні науки. С. 69-85.
6. Бобирь О. І. Оцінка фінансової безпеки страхового ринку. Інноваційна наука: пошук відповідей на виклики сучасності: матеріали I Міжнародної наукової конференції, м. Одеса, 22 грудня, 2023 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2023. С. 61-63.
7. Номінальний ВВП України з 2002 по 2022 рр. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>
8. Чисельність населення України. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/>
9. Дискусія «Зміна демографічної ситуації в країні: прогнози і виклики для держави» – як це було?. URL: <https://ednannia.ua/news/nashi-novini/12475-diskusiya-zmina-demografichnoji-situatsiji-v-krajini-prognozi-i-vikliki-dlya-derzhavi-yak-tse-bulo>
10. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates?date=01.01.2023&period=daily>
11. Грановська І. В., Яременко Л. М., Малишко В. В. Сучасний стан та проблеми розвитку страхового ринку в умовах воєнного стану. Гроші, фінанси і кредит. 2023. №81. С.167-172.
12. Черняхівський В. План Маршалла для українського страхового ринку. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/yak-vplinula-viyna-na-strahoviy-rinok-ekspert-ostanni-novini-50237940.html>.
13. Попович Д. В., Пилат М. В. Страховий ринок: виклики в період воєнного стану. Актуальні проблеми економіки, фінансів та права в умовах сучасних викликів: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 30 травня 2023 року. у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 2. С. 24-27.
14. Длугопольський О. В., Хропонюк Д. О. Сучасні проблеми та перспективи

розвитку страхового ринку України. *Innovation and Sustainability*. 2023. №(1), С. 118-126.

15. Страховики України за 9 місяців 2023 року збільшили збір чистих премій на 28,6%. Interfax-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/948289.html>

16. Прогноз зростання глобального ринку страхування на 2024-2025 роки. Forinsurer. URL: <https://forinsurer.com/news/23/11/21/43274>.

17. ВВП України у 2023 році зріс приблизно на 5%. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3812195-vvp-ukraini-u-2023-roci-zris-priblizno-na-5-minekonomiki.html>.

18. НБУ покращив прогноз зростання ВВП України. Міністерство фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2024/01/10/119415137/>